

חדשות ועדכונים כלכליים מהעולם

המחלקה למחקר כלכלי, התאחדות התעשיינים בישראל
מרץ 2023

התאחדות
התעשיינים
בישראל

תמצית המצב הכלכלי בעולם

בנקים מרכזיים בעולם ממשיכים להילחם באינפלציה באמצעות מדיניות מוניטארית הדוקה.

מדד מנהלי הרכש בישראל ירד בחודש ינואר אך עדיין מעיד על התרחבות.

כלכלות אסיה צפויות לצמוח בשנים 2023-2024, כאשר סין והודו לבדן תרמו השנה יותר ממחצית מהצמיחה העולמית.

בשנת 2021 ארצות הברית היא היעד המוביל בעולם להשקעות זרות ישירות.

מדד מנהלי הרכש – המשך בהתכווצות הפעילות העולמית, תוך האטה בקצב

מדד מנהלי הרכש בתעשייה ברחבי העולם

ינואר 2023

צמיחה ← נסיגה →

מקור: בנק הפועלים, MARKIT, ISM

הפעילות הכלכלית בעולם ממשיכה להתמתן על רקע האינפלציה הגבוהה והעלאות הריבית, משבר האנרגיה באירופה וההאטה בסין.

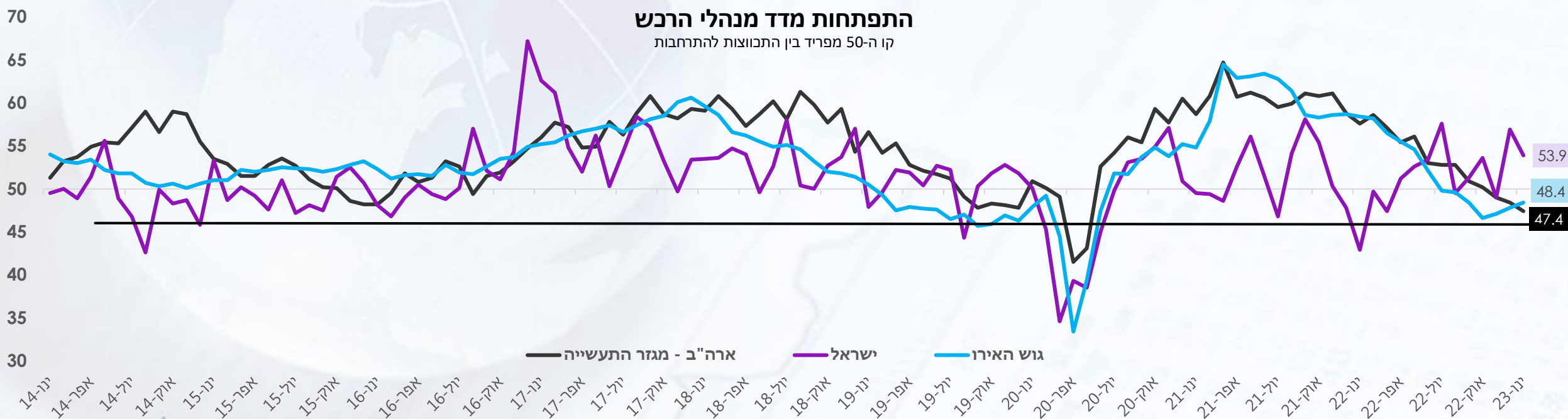
מדד מנהלי הרכש **העולמי** בתעשייה רשם עליה של 0.4 נקודות, ועמד בחודש ינואר 2023 על 49.1 נקודות, ערך אשר משקף התכווצות בייצור הגלובלי. זהו החודש החמישי ברציפות בו המדד מצביע על התכווצות, לאחר 26 חודשים רצופים של התרחבות (החל מיוני 2020). מדובר בסימן למיתון **אפשרי** לאחר הצמיחה בעולם לאורך שנת 2021 והיציאה ממשבר הקורונה.

מלבד ישראל המדינות היחידות הנוספות שמעידות על התרחבות על פי המדד הן רוסיה וקנדה. **קנדה**, מציגה שינוי חודשי של 1.8 ולראשונה נמצאת מעל ל-50 מזה כמעט חצי שנה.

מדד מנהלי הרכש – מגמות בארה"ב, אירופה וישראל

מדד מנהלי הרכש הישראלי רשם ירידה של 3.0 נקודות בינואר והגיע לרמה של 53.9, ירידה אשר מצביעה על התמתנות בהתרחבות הפעילות התעשייתית הישראלית. מדובר בשינוי משמעותי מחודש שעבר, זאת ככל הנראה כתיקון לעליה הגבוהה בחודש דצמבר (7.9). מדד גוש האירו רשם עלייה של 0.6 נקודות אך נשאר מתחת לקו ה-50 ולכן עדיין מציג התכווצות. משמע, חלה האטה בקצב ההתכווצות. מנגד, מדד מנהלי הרכש בארה"ב רשם ירידה של כ-1.0 נקודות, והפעילות התעשייתית שם מתכווצת כבר 3 חודשים רצופים.

מדדי המחירים לצרכן בישראל ובעולם

מדדי המחירים בעולם ממשיכים לעלות. אף שהאינפלציה המקומית נמצאת מעל יעד יציבות המחירים של בנק ישראל, בהשוואה בינלאומית, האינפלציה בישראל הינה נמוכה באופן משמעותי ביחס לרוב המדינות הנסקרות (שניה רק לשוויץ).

השינוי במדד הכללי בישראל עמד על 5.4% בחודש ינואר 2023 (לעומת ינואר 2022), בעוד שהשינוי הממוצע ב-OECD כמעט כפול: 9.2%. לפי תחזית ה-Economist, האינפלציה העולמית הגיעה לשיא ב-2022 עם 9.3% ומכאן תרד לרמות של כ-6.3% ב-2023 ו-4% ב-2024. טורקיה ניצבת בראש הרשימה עם רמת אינפלציה גבוהה של 57.7%, לאחר מכן צ'כיה עם רמת אינפלציה של 17.5%.

קצב שינוי אינפלציה
ינואר 2023 לעומת ינואר 2022 (%)

שערי ריבית - המשך העלאת הריבית ברחבי העולם

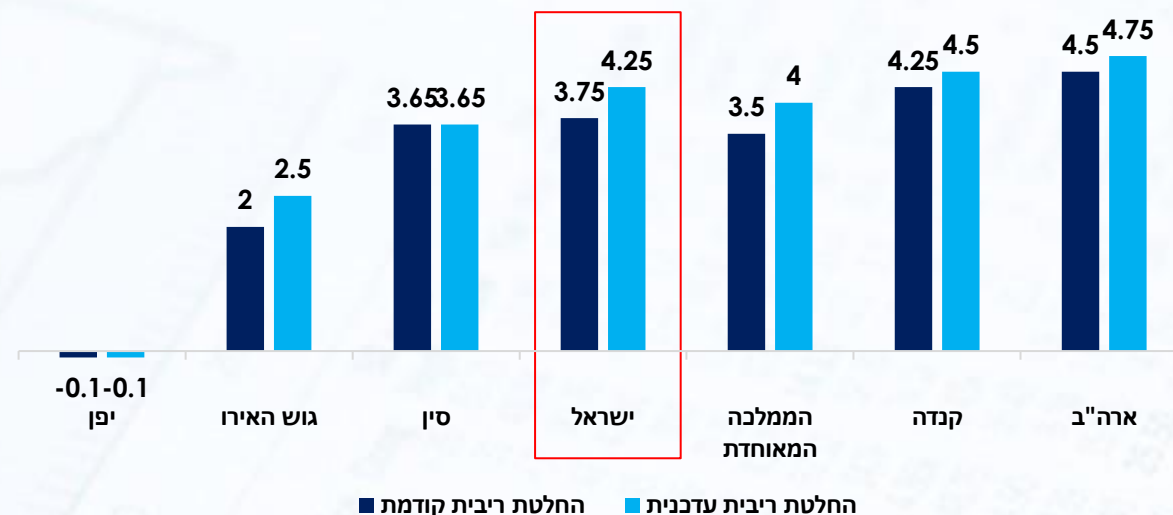

ישראל – בחודש פברואר העלה בנק ישראל את הריבית בפעם השמינית ב-0.5 נקודות אחוז לרמה של 4.25%. לפי תחזיות של גופים כלכליים בישראל, הבנק צפוי להמשיך להעלות את הריבית, זאת לאור התנודתיות הגבוהה בשערי החליפין בתקופה האחרונה ורמת האינפלציה שהפגיעה לרעה במדד ינואר. החלטת הריבית הבאה תתרחש ב-3 לאפריל.

גוש האירו – הבנק המרכזי של אירופה העלה את הריבית (Deposit facility) בפברואר ב-0.5 נקודות אחוז לרמה של 2.5% על רקע האינפלציה הגבוהה ביבשת שכבר חצתה את ה-10% בנובמבר ובדצמבר. חרף הבחירה בהעלאה של 0.5 ולא של 0.75 נקודות אחוז, נגידת הבנק מסרה שרמת הריבית תעלה משמעותית בעתיד על מנת לרסן את האינפלציה.

ארה"ב – הבנק המרכזי של ארצות הברית העלה את הריבית ב-0.5 נקודות אחוז לרמה של 4.5-4.75%, ועדכן את תחזית הריבית ל-5.1% עד לסוף 2023, מעל התחזית הקודמת מספטמבר (4.6%). לעומת זאת, רוב חברי הוועדה המונית צופים ירידת ריבית ב-2024. החלטת הריבית הבאה תתרחש ב-15 למרץ.

ריביות בנקים מרכזיים בעולם

מדינה	החלטה אחרונה	ריבית נוכחית
ארה"ב	העלאה של 0.5%	4.75%
קנדה	העלאה של 0.25%	4.5%
ישראל	העלאה של 0.5%	4.25%
סין	ללא שינוי בהודעה האחרונה	3.65%
הממלכה המאוחדת	העלאה של 0.5%	4%
גוש האירו	העלאה של 0.5%	2.5%
יפן	ללא שינוי מאז 2016	-0.1%

דוח התמודדות אקלימית תעשייתי

פליטות גזי חממה וצריכת אנרגיה בענפי תעשייה נבחרים ב-OECD

פליטות	צריכת אנרגיה	סקטור
tCO2e	energy/ euro	
185,082,344	0.000022	ייצור מוצרים מינרלים אחרים שאינם מתכתיים
161,437,123	0.000059	ייצור מתכות בסיסיות
147,014,395	0.000046	ייצור כימיקלים ומוצרים כימיים
119,922,277	0.001740	ייצור דלקים ומוצרי נפט מזוקקים
57,396,800	0.000006	ייצור מוצרי מזון, משקאות ומוצרי טבק
29,741,000	0.000035	ייצור נייר ומוצרי נייר
11,557,000	0.000002	ייצור מוצרי מתכת מיוצרים, למעט מכונות וציוד
9,760,940	0.000001	ייצור ציוד חשמלי
9,534,162	0.000002	ייצור כלי רכב, נגרים וסמי טריילרים
9,343,995	0.000001	ייצור מכונות וציוד נ.א.ג.
8,945,365	0.000004	ייצור מוצרי גומי ופלסטיק
7,269,850	0.000003	ייצור טקסטיל, הלבשה ועור ומוצרים נלווים
6,327,701	0.000002	ייצור מוצרים פרמצבטיים בסיסיים ותכשירים פרמצבטיים
6,209,120	0.000013	ייצור עץ ומוצרי עץ ושעם, למעט רהיטים;
4,367,520	0.000001	ייצור מוצרי מחשב, אלקטרוניקה ואופטיקה
3,816,980	0.000001	תיקון והתקנה של מכונות וציוד
3,298,825	0.000002	ייצור רהיטים
2,471,295	0.000003	הדפסה ושעתוק של מדיה מוקלטת
1,863,721	0.000001	ייצור ציוד הובלה אחר

ב-15 לפברואר ה-OECD פרסם דוח:

Regional Industrial Transitions to Climate Neutrality

מהדוח עולה כי ענפי ייצור מסוימים, לרבות זיקוק דלק ונפט, כימיקלים, מתכות בסיסיות כמו פלדה ואלומיניום, מינרלים אל מתכתיים כגון מלט, נייר ועיסה וכלי רכב מנועיים, מציבים אתגרים משמעותיים במונחים של הפחתת פליטות ושינוי.

בנוסף הדוח מראה כי על מנת להפוך תעשיות לנייטרליות מבחינה אקלימית, אזורים שונים דורשים השקעות שונות בתשתית, כגון ביקוש לחשמל ומימן מרוכז במרחב, צינורות להובלת מימן ו-CO-2 והפחתת פחמן כתוצאה משימוש ברכבים פרטיים. באזורים חשופים עם נתחי תעסוקה מגזריים גבוהים ופליטות לנפש עשויים להיות עובדים פגיעים וחברות עם פרודוקטיביות נמוכה, מה שידרוש תמיכה נוספת למעבר כלכלי ונכון.

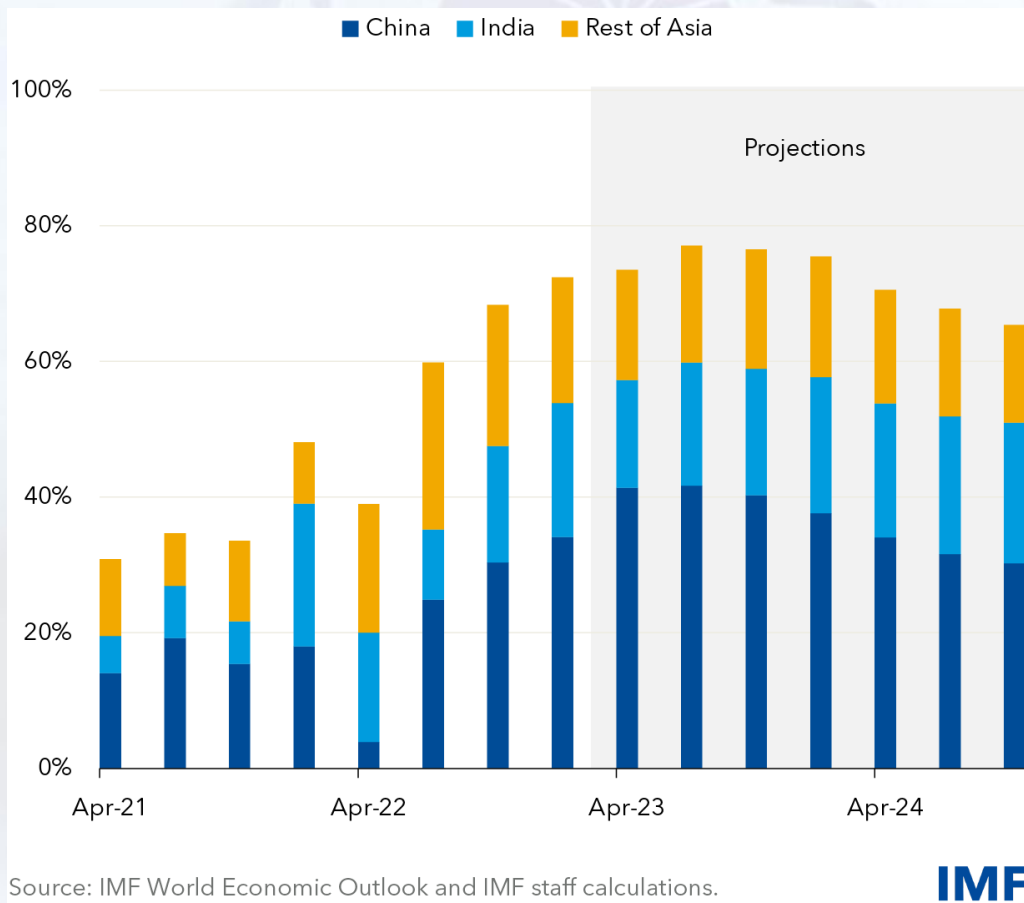
כמו כן, בטבלה משמאל ניתן לראות נתונים שונים אודות סקטורים שונים בתעשייה ב-OECD. נבחין כי הסקטור שפולט את כמות הפליטות הגדולה ביותר הוא סקטור ייצור מוצרי מינרלים אל-מתכתיים, לאחר מכן ייצור מתכות בסיסיות ובמקום השלישי ייצור כימיקלים ומוצרים כימיים.

תרומת יבשת אסיה לתמ"ג העולמי

יבשת אסיה תורמת את רב הצמיחה העולמית
שיעורי התרומה של סין, הודו ושאר יבשת אסיה לצמיחה העולמית

האתגרים הכלכליים שעמן התמודדו אסיה ומדינות באוקיינוס השקט ב-2021 מתחילים לחלוף, זאת בעיקר לאור התאוששות כלכלת סין עקב סיום מדיניות zero-covid. סין והודו לבדן תרמו השנה יותר ממחצית מהצמיחה העולמית, ומשקלן בתוצר העולמי צפוי אף לגדול בשנים 2023-2024.

לעומת זאת, התחזיות לכלכלות המתקדמות של אסיה (דוגמת יפן ודרום קוריאה) מעורבות יותר. האינפלציה צפויה להתמתן, אך הבנקים המרכזיים צריכים להישאר ערניים מכיוון שאינפלציית הליבה עדיין עולה מעל היעד. כמו כן, נותרו אתגרים לטווח ארוך יותר, לרבות הצורך ברפורמות להגברת הפרייון והצמיחה בטווח הארוך, יציבות פיסקלית וטיפול בפגיעות פיננסיות מוגברות.

נקודה מעניינת נוספת היא שחברות זרות בוחנות חלופות לייצור בסין, זאת כתוצאה מעלייה בשכר בסין, לצד טיב היחסים בין ארה"ב וסין. "Altasia" מקבץ כלכלות מיפן ועד הודו, מציג אלטרנטיבה לבסיס הייצור של סין, עם כוח עבודה מיומן, שכר נמוך יותר באזורים מסוימים ואוכלוסייה קולקטיבית בגיל העבודה הגדולה מזו של סין. האזור השתלב יותר מבחינה כלכלית הודות לעסקאות סחר, וחברות יפניות ודרום קוריאניות כבר בנו שרשראות אספקה בדרום מזרח אסיה.

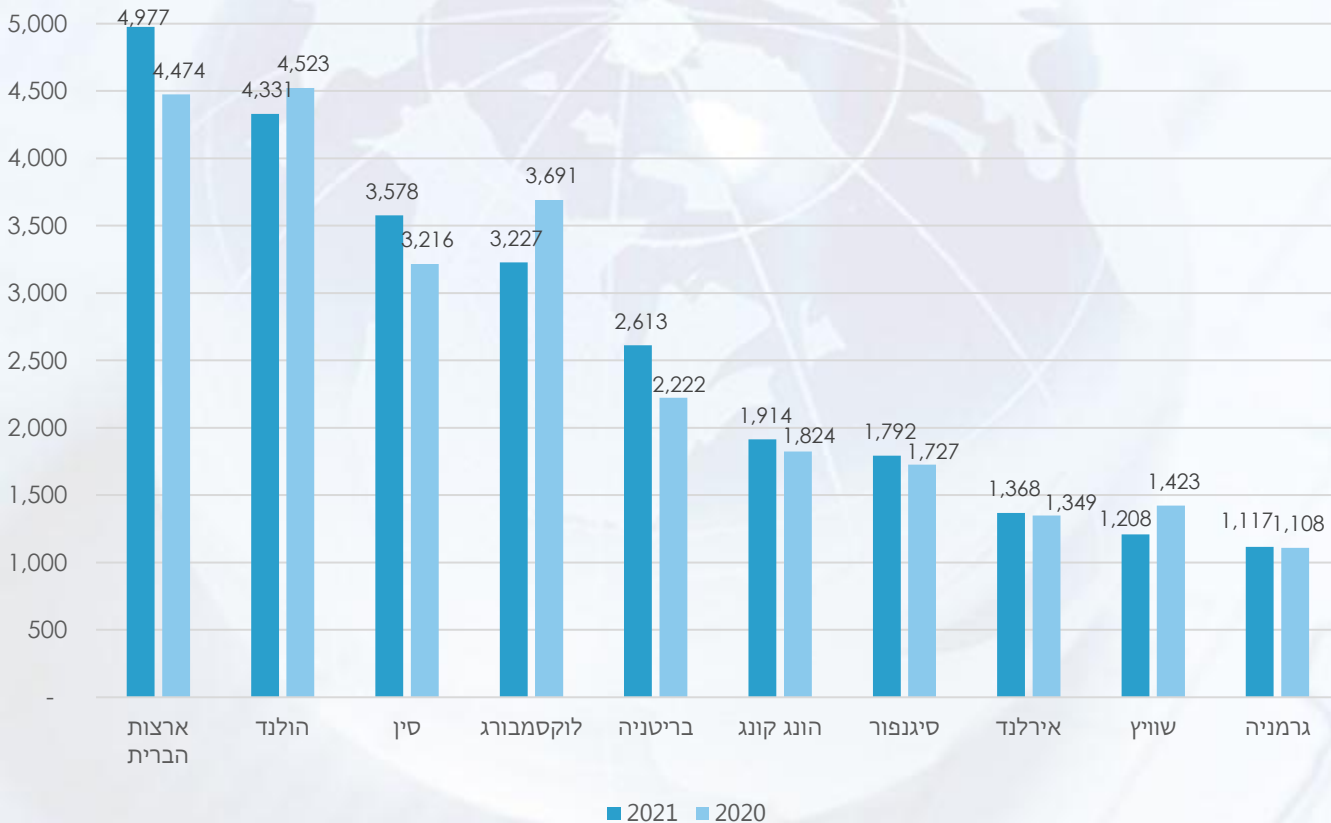
Source: IMF World Economic Outlook and IMF staff calculations.

ארצות הברית היא היעד המוביל בעולם להשקעות זרות ישירות

כמות ההשקעה הישירה – השוואה בינ"ל
במיליארדי דולר

בשנת 2021 ארצות הברית היא היעד המוביל בעולם להשקעות ישירות, בעוד שהולנד ירדה למקום השני לאחר שהייתה ראשונה ב-2020. כמו כן, סין עלתה למקום השלישי במקום לוקסמבורג.

ניכר כי כלכלות קטנות יחסית תופסות עמדות בולטות בין 10 המדינות המובילות בבחינת כמות ההשקעות, דוגמת הולנד, לוקסמבורג, הונג קונג, סינגפור, אירלנד ושוויץ.

ואיפה ישראל? ישראל קיבלה השקעה ישירה של 226 מיליארד דולר ב-2021 (מקום 32) ו-184 מיליארד ב-2020 (מקום 34).

רעידת אדמה בטורקיה

דו"ח של הבנק העולמי העריך ששתי רעידות האדמה הגדולות שפגעו בטורקיה ב-6 בפברואר 2023 גרמו לנזקים פיזיים ישירים של 34.2 מיליארד דולר, שווה ערך ל-4% מהתמ"ג של המדינה ב-2021. מהדו"ח עולה שעלויות ההתאוששות והשיקום עשויות להיות גדולות פי שניים מהערכה הראשונית של העלויות הישירות, וכי הפסדי התמ"ג עקב זעזוע כלכלי זה יגדילו גם את העלות הכוללת של האסון.

רעידות משנה צפויות להמשיך ולהוסיף להערכת הנזק הכוללת לאורך זמן. הדו"ח מעריך כי 1.25 מיליון בני אדם נותרו זמנית ללא קורת גג, כאשר רוב הנזק התרחש באזורים העניים ביותר של טורקיה. נזקים ישירים למבני מגורים מהווים 53% מסך הנזקים, כ-28% למבנים שאינם למגורים ו-19% לתשתיות. הערכות הנזק בדוח אינן כוללות את ההשפעות וההפסדים הכלכליים הרחבים יותר עבור הכלכלה הטורקית, או את עלות ההבראה והשיקום, אשר עשויה להיות משמעותית יותר מהנזקים הישירים ודורשת הערכה מעמיקה יותר.

בדבר הסברים והבהרות ניתן לפנות לצוות המחלקה למחקר כלכלי

אלה גורביץ', מנהלת המחלקה למחקר כלכלי

ellag@industry.org.il

03-5198810

פלג סהר, כלכלן המחלקה

pelegs@industry.org.il